

17.11.2022

Nu må tiden være kommet til en ny europapolitisk aftale

Der er sket meget, siden den seneste europapolitiske aftale blev indgået i 2008. En ny dansk regering må se det som en af de vigtigste opgaver at afslutte ventetiden.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Ambitionen om at vedtage en ny europapolitisk aftale har efterhånden udviklet sig til en dansk udgave af Samuel Becketts klassiske teaterstykke "Mens vi venter på Godot". Som bekendt er plottet, at alle venter og venter, men forgæves. I Danmark er der i ventetiden siden den seneste aftale i 2008 blevet afviklet fire folketingsvalg, to Europa-parlamentsvalg og to EU-folkeafstemninger. Seneste forsøg på at indgå en ny aftale blev påbegyndt i 2019 med afsæt i Frederiksen-regeringens såkaldte forståelsespapir. I maj 2021 lod regeringen imidlertid forstå, at en ny aftale måtte afvente afslutningen af konferencen om Europas fremtid.

I de kommende regeringsforhandlinger må tiden langt om længe være kommet til at sætte punktum for ventetiden. Danmark har i den grad brug for et nyt kompas, der kan udstikke Danmarks kurs i et fundamentalt forandret Europa med Brexit, russisk angrebskrig, hybride trusler, et styrket Kina og et USA, der stiller nye krav til Europa.

Allerede i sin nytårstale slog Mette Frederiksen fast, at »Danmark skal være i hjertet af vores eget kontinent«, uden dog at konkretisere, hvad det betyder i praksis. Nødvendigheden af at afklare det styrkes blot af, at Danmark i 2025 skal varetage EU-formandskabet. Det hører også med, at et klart folketingsflertal bag en aftale vil styrke Danmarks muligheder for at engagere sig tidligt i EU-lovgivningsprocesserne.

Da den gamle europapolitiske aftale har så mange år på bagen, trænger nærmest alle områder til en opdatering. Nogle vil være kontroversielle, såsom spørgsmålet om, hvor længe Danmark vil forlænge grænsekontrollen; andre (klimaambitionerne) vil hurtigt kunne tjekkes af. Blandt de mere principielle er afklaringen af, om Danmark fortsat ser sig selv som medlem af den såkaldte sparebånd bestående af Sverige, Østrig og Nederlandene. Giver den overhovedet mening, når man ser på de nye massive investeringer, der venter forude i grøn omstilling, forsvar og Ukraines genopretning?

Dertil kommer justeringen af Danmarks industripolitiske kurs. Indtil coronakrisen definerede Danmark sig selv som en "frihandelsnation", men siden har regeringen i stigende grad bakket op om statsstøttefinansieret produktion i EU af f.eks. mikrochip og brint. Men hvor langt er Danmark villig til at gå, og hvad skal EU's fælles politik være over for Kina?

Mest haster hele diskussionen om den fortsatte udvidelse af EU. I 20-året for, at Danmark stod i spidsen for afslutningen af EU's største udvidelsesrunde mod øst, er optagelsen af nye lande rykket helt op på dagsordenen. I sommer var Danmark imidlertid et af de mere skeptiske lande, da det gjaldt om at gøre Ukraine og Moldova

til kandidatlande. Siden fulgte besværgelser om, at der bestemt ikke var grund til at se EU's institutioner efter i sømmene – og det vel at mærke på trods af, at EU med Balkan-landene kan komme op på 36 medlemslande. Er det fortsat holdningen, og hvordan vil Danmark arbejde for, at ikke mindst Ukraine løbende kan blive knyttet tættere til EU? Kan vi f.eks. støtte en gældsfinansieret genopretningsfond, og vil Danmark ligesom før østudvidelsen satse massivt på uddannelse af embedsmænd og styrkelse af retsstaten?

Uanset hvad der kommer til at indgå i en ny europapolitisk aftale, er der én ting, som burde være en forudsætning: Udenrigsministeriet kan kun indfri de mange nye målsætninger og for alvor danne nye alliancer i Europa, hvis regeringen samtidig undlader at hvæsse sparekniven over diplomatiet.